

Cours de tibétain - analyse - 24e pratique

Les 37 pratiques des bodhisattvas - Analyse

24e pratique : “ne pas saisir doublement¹ la manifestation qui se présente comme souffrance”²

༡༤) ལྷུག་བསྐྱེད་ལྷ་མོ་གས་མི་ལམ་བུ་ཤི་ལྷར།
འཇུལ་སྣང་བདེན་བར་བཟུང་བས་ཨ་ཐང་ཆད།
དེ་ཕྱིར་མི་མཐུན་རྐྱེན་དང་འཕྲད་པའི་ཚེ།
འཇུལ་བར་བལྟ་བ་རྒྱལ་སྐས་ལག་ལེན་ཡིན།

ལྷུག་བསྐྱེད་ལྷ་མོ་གས་མི་ལམ་བུ་ཤི་ལྷར། །
འཇུལ་སྣང་བདེན་བར་བཟུང་བས་ཨ་ཐང་ཆད། །
དེ་ཕྱིར་མི་མཐུན་རྐྱེན་དང་འཕྲད་པའི་ཚེ། །
འཇུལ་བར་བལྟ་བ་རྒྱལ་སྐས་ལག་ལེན་ཡིན། །

24) Toutes les souffrances sont comme la mort d'un enfant en rêve:
Qu'il est épuisant de tenir ces hallucinations pour réelles!
Percevoir les difficultés comme des illusions,
C'est agir en bodhisattva.³

༡༤) [ལྷུག་བསྐྱེད་ལྷ་མོ་གས་] [སྣང་བ+འི་+གཟུང་འཛིན་] [མ་+གྲུབ་ས།]

[ལྷུག་བསྐྱེད་ལྷ་མོ་གས་] [མི་ལམ་བུ་ཤི་ལྷར།] །
[འཇུལ་སྣང་] [བདེན་བར་+ར་+བཟུང་བས་] [ཨ་ཐང་ཆད།] །
[དེ་ཕྱིར་] [མི་མཐུན་རྐྱེན་+དང་+འཕྲད་པའི་+ཚེ།] །
[འཇུལ་བར་+ར་+བལྟ་བ་] [རྒྱལ་སྐས་ལག་ལེན་ཡིན།] །

¹ “doublement” pour tâcher de faire apparaître le sens particulier de saisi-saisissant གཟུང་འཛིན་”.

² རྣང་ཡུལ་ལ་བདེན་ཞེན་འགོག་རྒྱུ་ལ། est le titre donné à cette pratique dans le commentaire de Chokyi Trakpa qui peut être traduit par “faire cesser la réification des objets d’aversion”.

³ Traduction Padmakara.

Vocabulaire 24e pratique

👉 Vous retrouverez des informations concernant les particules dans le document qui présente un résumé des explications du Clair Miroir.

སྐྱུག་བསྐྱེལ་	souffrance
ལྟར་	semblable
སྣང་བ་	apparence, manifestation
གཟུང་འཛིན་	saisi-saisissant
<p>"Saisi / saisissant". Abréviations de གཟུང་བ་ et འཛིན་པ་. Terme clé du système philosophique རིམས་ཙམ་ Mind-only et des tantras qui (du moins lorsqu'ils ont été introduits au Tibet) suivent un système de vision très similaire. Ces termes désignent ensemble "l'objet de conscience qui གཟུང་བ་ sera connu par la saisie et la conscience subjective qui འཛིན་པ་ effectue la saisie". TD</p>	
མ་གྲུབ་པ་	non-établi (en tant que nature propre)
སྣ་ཚོལ་པ་	différentes sortes de...
མི་ལམ་	rêve
བུ་ཉི་ལྟར་	semblable à un fils mort (expression)
འབྲུལ་སྣང་	manifestation illusoire
བདེན་པར་བཟུང་བ་	saisir une réalité, réifier
ཞུ་ཐང་ཆད་	épuisant
དེ་ལྱིར་	pour cette raison
མི་མཐུན་སྐྱེན་	circonstance non-harmonieuse
དང་འཕྲད་པ་	rencontrer, v. non-volitif v.i. ཕྲད་པ་/ འཕྲད་པ་/ འཕྲད་པ་
ཚེ་	au moment, à l'instant
འབྲུལ་པར་བལྟ་བ་	percevoir d'une manière erronée, trompeuse

Annexe : commentaire de Chökyi Drakpa

Au niveau de la 12e pratique commence une partie du texte consacrée à ཇེས་ཐོབ་ཏུ་རྒྱུན་རྒྱུ་ལམ་དུ་
འབྱེད་བ་ “intégrer les circonstances adverses dans le chemin lors de la post-méditation”. Ce
point est présenté en quatre points : 1) མི་འདོད་པའི་ཚོས་བཞི་ལམ་དུ་འབྱེད་བ་ divisé en quatre points
(pratiques 12, 13, 14 et 15.4), 2) བཟོད་དཀའ་ལམ་དུ་འབྱེད་བ་ divisé en deux points (16e et 17e
pratiques), 3) རྒྱུད་པ་ལམ་དུ་འབྱེད་བ། divisé en deux points (18e et 19e pratique), 4) ཆགས་སྤང་གཉིས་
ལམ་དུ་འབྱེད་བ་ divisé en deux (20e et 21e pratiques).

La 22e pratique est l’entraînement à la bodhicitta ultime et comporte deux points : la 22e
et la 23e pratique. La 23e pratique indique comment se défaire de l’attachement à la
réification des objets perçus suscitant l’attachement ou l’aversion ཇེས་ཐོབ་ཏུ་ཆགས་སྤང་གི་ཡུལ་ལ་
བདེན་ཞེན་སྤང་བའོ། et comporte deux points, la 23e pratique elle-même et la 24e pratique སྤང་ཡུལ་
ལ་བདེན་ཞེན་འགོག་ཚུལ་.

གཉིས་པ་ནི།

སྤྱུག་བསྐྱེད་སྤྱོད་ཚོགས་མི་ལམ་བུ་ཤི་ལྟར། །
འབྲུལ་སྤང་བདེན་པར་གཟུང་བས་ཨ་ཐང་ཆད། །
དེ་སྤྱིར་མི་མཐུན་རྒྱུན་དང་འབྲུང་པའི་ཚོ།
འབྲུལ་བར་སྤྱོད་བ་རྒྱལ་སྤྱིས་ལག་ལེན་ཡིན། ཞེས་གསུངས།

དོན་ནི། ཡིད་དུ་མི་འོང་བའི་དག་འདྲེ་སོགས་དང་། གཟུགས་མི་སྤྱུག་བ་སྤྱོད་མི་སྤྱན་བ་སོགས་དང་།
སྤྱུག་བསྐྱེད་དང་སྤྱུག་བསྐྱེད་ཅན་སོགས་མི་འདོད་པའི་ཡུལ་སྤྱོད་ཚོགས་སྤོ་ལ་སྤང་བ་ནི་མི་ལམ་དུ་བུ་ཤི་
བར་མིས་ནས་སྤྱུག་བསྐྱེད་སྤོང་བར་སྤྱང་བ་ལྟར། སྤྱུག་བསྐྱེད་སོགས་འབྲུལ་སྤང་ལ་བདེན་པར་གཟུང་
བས་ཨ་ཐང་ཆད་པའམ། ངལ་ཞིང་དུ་བ་པས་སྤྱུག་བསྐྱེད་བར་འགྱུར་བ་དེའི་སྤྱིར་མི་མཐུན་པའི་རྒྱུན་ཡིད་
དུ་མི་འོང་བ་དང་འབྲུང་པའི་ཚོ་དེ་རྣམས་ལ་འདི་ནི་དག་འོ། །མི་སྤྱུག་བའོ་སྤྱི་དུ་བདེན་པར་མི་ཞེན་པར།
འབྲུལ་བར་སྤང་བ་ཅམ་ལས་རང་ངོས་ནས་བདེན་པར་གྲུབ་པ་མེད་དོ་སྤྱི་དུ་བུ་ཤི་བ་ནི་རྒྱལ་སྤྱིས་རྣམས་
གྱིས་སྤང་ཡུལ་ལ་བདེན་ཞེན་འགོག་ཚུལ་གྱི་ལག་ལེན་ཡིན་ཅོ་ཞེས་པའོ། །

⁴ Le premier sous-point de la première des *quatre choses indésirables à intégrer à la voie* est : 12e pratique : མི་རྟོག་པ་ལ་བཟོད་པ་
“être patient face aux déconvenues”. 13e pratique : སྤྱུག་བསྐྱེད་དུ་ལེན་གྱི་བཟོད་པ། “la patience qui accepte volontairement les
difficultés”. 14e pratique : མི་སྤྱན་པ་ལ་བཟོད་པ། “la patience face aux blâmes”. 15e pratique : སྤྱང་པ་ལ་བཟོད་པ། “la patience face aux
reproches”.